

PLan powrotu

1. System edukacji w Polsce – przepisy prawa

Obowiązek szkolny

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r., poz. 910)

Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy **7 lat** i trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia (*art. 35 ust. 1*). Obowiązek ten spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej publicznej albo niepublicznej (*art. 36 ust. 3*). Nauka w szkole podstawowej trwa 8 lat (*art. 18 ust.1 pkt 1*). W ostatniej klasie szkoły podstawowej uczeń ma obowiązek przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty (*art. 19.1*).

Rodzice dziecka podlegającego obowiązkowi szkolnemu są obowiązani do dopełnienia czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do szkoły, zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne, zapewnienia dziecku warunków umożliwiających przygotowywanie się do zajęć (*art. 40.1*).

Szkoły podstawowe mają wyznaczone **obwody** (*art. 39 ust.5*). Oznacza to, że dyrektor szkoły podstawowej ma obowiązek przyjąć ucznia zamieszkującego w obwodzie szkoły (niezależnie od tego kiedy rodzic zgłosi dziecko). Rodzic może również wybrać inną szkołę podstawową, z tym, że tutaj dyrektor może (nie musi) przyjąć dziecko. Obwody szkół podstawowych ustala gmina, przypisując do szkoły konkretne adresy. To miejsce zamieszkania ucznia (nie zameldowania) decyduje o szkole obwodowej. Droga dziecka z domu do szkoły nie może przekraczać: 3 km - w przypadku uczniów klas I-IV i 4 km - w przypadku uczniów klas V-VIII szkół podstawowych (*art. 39 ust. 2*). W przeciwnym razie obowiązkiem gminy jest zapewnienie **bezpłatnego transportu** i opieki w czasie przewozu dziecka.

Podstawa programowa

W Polsce na poszczególnych etapach edukacji realizowana jest odpowiednia **podstawa programowa**, którą określa Minister Edukacji Narodowej (*art. 47 ust. 1*) – **Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej** (*Dz. U. z 2017 r., poz. 356*). Podstawa programowa zawiera cele, treści nauczania, wymagania, a także warunki i sposób realizacji. Oznacza to, że we wszystkich szkołach podstawowych publicznych i niepublicznych uczniowie realizują te same treści.

Rodzaj **obowiązkowych zajęć edukacyjnych** oraz ich tygodniowy wymiar godzin na poszczególnych etapach edukacji w szkole podstawowej określa **rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół**.

Szkoły realizują **program wychowawczo-profilaktyczny** (*art. 26 ust. 1*), który obejmuje treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz treści i działania

Szkoła Podstawowa

o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. O treściach Programu decydują rodzice uczniów. Uwzględnia on także wyniki corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

Szkoła podstawowa jest zobowiązana zapewnić **zajęcia świetlicowe** dla uczniów, którzy pozostają w szkole dłużej ze względu na czas pracy rodziców czy organizację dojazdu do szkoły lub inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole (*art. 105 ust. 1*). Zajęcia świetlicowe uwzględniają potrzeby edukacyjne oraz rozwojowe dzieci i młodzieży, a także ich możliwości psychofizyczne, w szczególności zajęcia rozwijające zainteresowania, zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz odrabianie lekcji.

Rada Rodziców

W szkołach działają rady rodziców, które reprezentują ogół rodziców uczniów (*art. 83. 1*), tworzone spośród przedstawicieli rad oddziałowych. Rada rodziców może występować do dyrektora i organu prowadzącego szkołę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki (*art. 84 ust. 1*).

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna

Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591 z późn. zm.)

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna to kompleksowe wsparcie dla ucznia zgodne z jego potrzebami. Kierowana jest w zależności od potrzeb do wszystkich uczniów, w tym w szczególności do uczniów z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą. Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole udzielają uczniom nauczyciele oraz specjaliści, z inicjatywy szkoły lub rodziców ucznia. Oprócz bieżącej pomocy podczas lekcji, pomoc może być udzielana w formie zajęć rozwijających uzdolnienia, zajęć rozwijających umiejętności uczenia się, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym, zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu - w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (potrzebna opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej), porad i konsultacji, warsztatów.

Organizacja roku szkolnego

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz. U. z 2017r., poz. 1603 z późn. zm.)

Zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w szkołach rozpoczynają się co do zasady w **pierwszym powszednim dniu września**, a kończą w **najbliższy piątek po dniu 20 czerwca**. **Zimowa przerwa świąteczna** trwa od dnia 23 grudnia do dnia 31 grudnia, **ferie zimowe** trwają dwa

Szkoła Podstawowa

tygodnie, terminy rozpoczęcia i zakończenia ferii zimowych w szkołach na obszarze poszczególnych województw ogłasza minister, **wiosenna przerwa świąteczna** rozpoczyna się w czwartek poprzedzający święta i kończy w najbliższy wtorek po świętach, **ferie letnie** rozpoczynają się w dniu następującym po dniu zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych i kończą się z dniem 31 sierpnia. W szkole podstawowej pozostaje dodatkowo 8 dni, które mogą być ustalone dniami wolnymi.

W kalendarzu szkoły:

- wrzesień
1.09. rozpoczęcie roku szkolnego – uroczystość, dzień wolny od zajęć dydaktycznych
ślubowanie uczniów klas I – uroczystość
zebranie z rodzicami
- październik
14.10. Dzień Edukacji Narodowej (Dzień Nauczyciela) – dzień wolny od zajęć dydaktycznych,
- listopad
1.11. Dzień Wszystkich Świętych (dzień wolny)
11.11 Narodowe Święto Niepodległości (dzień wolny)
- grudzień
6.12 – Mikołajki
23-31.12 – zimowa przerwa świąteczna (wolne)
- styczeń
1.01 Nowy Rok (dzień wolny)
6.01 Święto Trzech Króli (dzień wolny)
zebranie z rodzicami
klasyfikacja śródroczna (wystawianie ocen śródrocznych)
- luty
ferie zimowe (14 dniowa przerwa od zajęć w terminie wyznaczonym przez ministra od połowy stycznia do końca lutego)
- marzec/ kwiecień
21.03 Pierwszy Dzień Wiosny
wiosenna przerwa świąteczna (w zależności od daty Świąt Wielkanocnych)
- maj
1.05. Święto Pracy (dzień wolny)
3.05 Święto Konstytucji 3 Maja (dzień wolny)
egzamin ósmoklasisty (3 dni, piszą uczniowie klas VIII, pozostali najczęściej mają dni wolne od zajęć)
- czerwiec
1.06 Dzień Dziecka
Boże Ciało (dzień wolny)
- lipiec – wakacje
- sierpień - wakacje

Kształcenie osób przybywających z zagranicy

Rozdział 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe

Uczniowie podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego, mogą korzystać też z dodatkowych zajęć wyrównawczych w zakresie przedmiotów nauczania. Pomocy tej udziela się nie dłużej niż przez 12 miesięcy. Uczniowie (art. 165 ust. 7, 9, 10)

Dla osób, które wymagają dostosowania procesu kształcenia do ich potrzeb i możliwości edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia, organ prowadzący szkołę może zorganizować **oddział przygotowawczy** w szkole, w której te osoby realizują naukę zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego. Okres nauki ucznia w oddziale przygotowawczym trwa do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych w roku szkolnym, w którym uczeń został zakwalifikowany do oddziału przygotowawczego, z tym że okres ten w zależności od postępów w nauce ucznia i jego potrzeb edukacyjnych może zostać skrócony albo przedłużony, nie dłużej niż o jeden rok szkolny (art. 165 ust. 11, 13).

Szczegóły dotyczące przyjmowania do szkół, organizacji kształcenia osób przybywających z zagranicy oraz możliwych form wsparcia reguluje *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz.U. 2017, poz. 1655 z późn. zm.)*.

Dostosowanie podczas egzaminów

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327)

art. 44zr ust. 6 - ułatwienia na egzaminie (ósmoklasisty, maturalnym) dla obywateli polskich przybywających z zagranicy - uczeń, słuchacz albo absolwent, który w roku szkolnym, w którym przystępuje do egzaminu ósmoklasisty lub egzaminu maturalnego, był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub sytuację kryzysową lub traumatyczną, może przystąpić do egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego **w warunkach dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych** wynikających odpowiednio z rodzaju tych trudności, zaburzeń lub sytuacji kryzysowej lub traumatycznej, na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej.

Dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego polega m.in. na wykorzystaniu odpowiednich środków dydaktycznych (np. słownika dwujęzycznego), odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie tych egzaminów. Więcej informacji: <https://www.cke.gov.pl/>

2. Ważne instytucje w systemie oświaty

Ministerstwo Edukacji Narodowej – organ administracji rządowej, odpowiadający za realizację polityki oświatowej państwa, zajmujący się sprawami dotyczącymi funkcjonowaniem przedszkoli, szkół i placówek oświatowych.

strona internetowa: <https://www.gov.pl/web/edukacja>

Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą – wspiera i promuje naukę języka polskiego wśród młodych Polaków przebywających za granicą, poprzez rozwijanie różnych form kształcenia, umożliwia uczniom zdobywanie wiedzy o Polsce oraz doskonalenie umiejętności językowych podczas stałego lub czasowego pobytu w innym kraju. Organizuje kształcenia na odległość, prowadzi szkoły polskie, udostępnia polskie podręczniki i pomoce dydaktyczne, prowadzi działalność doradczą. Działalność umożliwia kształcenie dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą oraz wspomaga oświatę polonijną.

strona internetowa: <http://www.orpeg.pl/>

Centralna Komisja Egzaminacyjna – odpowiada za przygotowanie i przeprowadzenie egzaminów zewnętrznych, tj. egzaminu ósmoklasisty, egzaminu maturalnego, egzaminów zawodowych.

strona internetowa: <https://www.cke.gov.pl/>

Kuratorium Oświaty – organ administracji, sprawujący nadzór pedagogiczny nad przedszkolami, szkołami i placówkami oświatowymi w każdym województwie.

- województwo dolnośląskie
 - Kuratorium Oświaty we Wrocławiustrona internetowa: <https://www.kuratorium.wroclaw.pl/>

- województwo kujawsko-pomorskie
 - Kuratorium Oświaty w Bydgoszczystrona internetowa: www.kuratorium.bydgoszcz.uw.gov.pl

- województwo lubelskie
 - Kuratorium Oświaty w Lubliniestrona internetowa: <https://kuratorium.lublin.pl/>

- województwo lubuskie
 - Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskimstrona internetowa: <http://ko-gorzow.edu.pl/>

województwo łódzkie

Szkoła Podstawowa

- Kuratorium Oświaty w Łodzi
strona internetowa: <http://www.kuratorium.lodz.pl/>

- województwo małopolskie
- Kuratorium Oświaty w Krakowie
strona internetowa: <https://kuratorium.krakow.pl>

- województwo mazowieckie
- Kuratorium Oświaty w Warszawie
strona internetowa: <https://www.kuratorium.waw.pl/pl/kuratorium>

- województwo opolskie
- Kuratorium Oświaty w Opolu
strona internetowa: <https://www.kuratorium.opole.pl>

- województwo podkarpackie
- Kuratorium Oświaty w Rzeszowie
strona internetowa: www.ko.rzeszow.pl

- województwo podlaskie
- Kuratorium Oświaty w Białymstoku
strona internetowa: <https://www.kuratorium.bialystok.pl>

- województwo pomorskie
- Kuratorium Oświaty w Gdańsku
strona internetowa: <https://www.kuratorium.gda.pl>

- województwo śląskie
- Kuratorium Oświaty w Katowicach
strona internetowa: www.kuratorium.katowice.pl

- województwo świętokrzyskie
- Kuratorium Oświaty w Kielcach
strona internetowa: <https://kuratorium.kielce.pl>

- województwo warmińsko-mazurskie
- Kuratorium Oświaty w Olsztynie
strona internetowa: www.ko.olsztyn.pl

- województwo wielkopolskie
- Kuratorium Oświaty w Poznaniu
strona internetowa: www.ko.poznan.pl

- województwo zachodniopomorskie
- Kuratorium Oświaty w Szczecinie
strona internetowa: www.kuratorium.szczecin.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – placówka oświatowa w każdym powiecie, której zadaniem jest diagnozowanie dzieci i młodzieży (trudności, potencjał, niepełnosprawność), określanie poziomu edukacyjnego, potrzebnych form wsparcia oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom, a także prowadzenie specjalistycznych terapii. W przypadku dziecka powracającego z zagranicy może określić poziom edukacyjny, co może pomóc w podjęciu decyzji o zakwalifikowaniu ucznia do odpowiedniej klasy lub na poziom edukacji.

3. Dokumenty, które należy zgromadzić przed powrotem

Uczeń przybywający z zagranicy przyjmowany jest do szkoły na podstawie dokumentów z zagranicy:

- świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu stwierdzającego ukończenie szkoły lub etapu edukacji za granicą lub
- świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu wydanego przez szkołę za granicą, potwierdzającego uczęszczanie dziecka do szkoły za granicą i wskazującego klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą oraz dokumentu potwierdzającego sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemnego oświadczenia dotyczącego sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożonego przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia.

Dokumenty przed złożeniem w szkole powinny być przetłumaczone na język polski (nie ma wymogu tłumaczenia przez tłumacza przysięgłego). Brak jest wymogu uznawania zagranicznych dokumentów.

4. Szkoła Podstawowa – ważne informacje

- rozpoczęcie w wieku 7 lat,
- nauka trwa 8 lat,
- kończy się obowiązkowym egzaminem w klasie 8 z języka polskiego, matematyki, z języka obcego (od 2022 r. również z wybranego przedmiotu),
- zapewnia dostęp do bezpłatnych podręczników,
- może być publiczna (bezpłatna) lub niepubliczna (możliwa odpłatność),
- obwód szkolny – do każdego adresu (miejsce zamieszkania) przypisana jest szkoła podstawowa (odległość do 3 km, ewentualnie zapewniony bezpłatny transport), dyrektor tej szkoły ma obowiązek przyjąć każdego ucznia zamieszkującego w jej obwodzie,
- zapewnia pomoc psychologiczno-pedagogiczną, prowadzoną za zgodą rodziców w formie: zajęć rozwijających uzdolnienia, zajęć rozwijających umiejętności uczenia się, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (potrzebna opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej), porad i konsultacji, warsztatów,
- zapewnia bezpłatną opiekę świetlicową (przed i po zajęciach), w godzinach wynikających z potrzeb rodziców,

Szkoła Podstawowa

- specyfika: ogólnodostępna (dla wszystkich uczniów), integracyjna (mniejsze klasy, uczniowie pełnosprawni oraz niepełnosprawni), specjalna (tylko uczniowie niepełnosprawni),
- w szkole podstawowej mogą być tworzone oddziały: międzynarodowe, dwujęzyczne (od klasy VII), sportowe – o przyjęciu do tych oddziałów decydują sprawdziany predyspozycji językowych lub prób sprawności fizycznej,
- dwa etapy edukacyjne:
 - klasy I-III – edukacja wczesnoszkolna, brak wyodrębnionych przedmiotów, treści z podstawy są zintegrowane, zajęcia prowadzi zwykle jeden nauczyciel, brak podziału na lekcje, przerwy organizowane w zależności od potrzeb dzieci,
 - klasy IV-VIII – różni nauczyciele uczą różnych przedmiotów: język polski, matematyka, informatyka, historia, wychowanie fizyczne, 2 języki obce (drugi od klasy VII), muzyka, plastyka, wiedza o społeczeństwie (w klasie VIII), przyroda (w klasie IV), biologia (od klasy V), chemia, fizyka (od klasy VII), technika (w klasie IV-VI), edukacja dla bezpieczeństwa (w klasie VIII), religia/etyka,
- lekcje trwają 45 min., oddzielone przerwami 5-20 min. (długość przerw ustala się w porozumieniu z rodzicami i uczniami),
- religia nie jest obowiązkowa, organizowana na prośbę rodziców, ale w przypadku zadeklarowania chęci udziału w lekcjach, ocena wliczana jest do średniej,
- wychowanie do życia w rodzinie prowadzone za zgodą rodziców,
- świadectwo z wyróżnieniem („czerwony pasek”) – średnia ze wszystkich przedmiotów 4,75 lub wyższa,
- w klasach I-III nie ma ocen wyrażanych cyframi, ocena jest opisowa, od IV klasy obowiązuje skala ocen – 1-6 - niedostateczny (1), dopuszczający (2), dostateczny (3), dobry (4), bardzo dobry (5), celujący (6), skala ocen zachowania – wzorowe, bardzo dobre, dobre, poprawne, nieodpowiednie, naganne.

Każda szkoła posiada **Statut** – dokument regulujący jej pracę, zawierający informacje dotyczące wszystkich aspektów jej działalności, np. ocenianie, organizacja pomocy dla uczniów, odpłatność w przypadku szkół niepublicznych, itp. Ważne, aby zapoznać się z jego zapisami przed zgłoszeniem dziecka do szkoły.

5. Zgłoszenie dziecka do szkoły

Rodzic dokonuje **zgłoszenia dziecka do szkoły**. Najczęściej dostępny jest opracowany wzór wniosku, zawierający: imię, nazwisko, datę urodzenia oraz numer PESEL dziecka (a w przypadku braku numeru PESEL - serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość), imiona i nazwiska rodziców kandydata, adres poczty elektronicznej i numery telefonów rodziców kandydata - o ile je posiadają. Do zgłoszenia dołącza się oświadczenie o miejscu zamieszkania rodziców ucznia i ucznia, a także dokumenty z zagranicy: świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument stwierdzający ukończenie szkoły lub etapu edukacji za granicą lub świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument wydany przez szkołę za granicą, potwierdzający uczęszczanie dziecka do szkoły za granicą i wskazujące klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą oraz dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożone przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia.

Dyrektor szkoły jest zobowiązany przyjąć dziecko zamieszkujące w jej obwodzie.

Szkoła Podstawowa

W przypadku wyboru przez rodziców szkoły poza obwodem, dyrektor może przyjąć dziecko, jeżeli dysponuje wolnymi miejscami.

O **zakwalifikowaniu ucznia do odpowiedniej klasy** decyduje dyrektor na podstawie dokumentów (świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument wydany przez szkołę za granicą, wskazujące klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył, oraz dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożone przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia). Dyrektor może uwzględnić również wiek ucznia lub opinię rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia wyrażoną w formie ustnej lub pisemnej.

Jeżeli uczeń przybywający z zagranicy nie może przedłożyć dokumentów, zostaje zakwalifikowany do odpowiedniej klasy na podstawie **rozmowy kwalifikacyjnej**. Termin rozmowy ustala dyrektor. W przypadku ucznia, który nie zna języka polskiego, rozmowę przeprowadza się w języku obcym, którym posługuje się uczeń.

6. Wsparcie szkoły dla ucznia powracającego z zagranicy

Uczeń przybywający z zagranicy, podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki (do 18 r. ż.), który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, ma prawo do:

- **dotatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego** w wymiarze min. 2 godzin tygodniowo przez 12 miesięcy,
- **zajęć wyrównawczych** z przedmiotu, w odniesieniu do którego nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne stwierdzi konieczność uzupełnienia różnic programowych w wymiarze 1 godz. tygodniowo z danego przedmiotu przez 12 miesięcy,
- **dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty**, np. możliwość wykorzystania słownika dwujęzycznego, wydłużenia czasu egzaminu.

Łączny wymiar godzin języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych nie może być wyższy niż 5 godzin lekcyjnych tygodniowo w odniesieniu do jednego ucznia.

Ponadto uczeń ma prawo do **pomocy psychologiczno-pedagogicznej**, która może być udzielana m. in. w formie:

- zajęć rozwijających uzdolnienia,
- zajęć rozwijających umiejętności uczenia się,
- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych,
- zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne,
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
- zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (potrzebna opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej),
- porad i konsultacji,
- warsztatów.

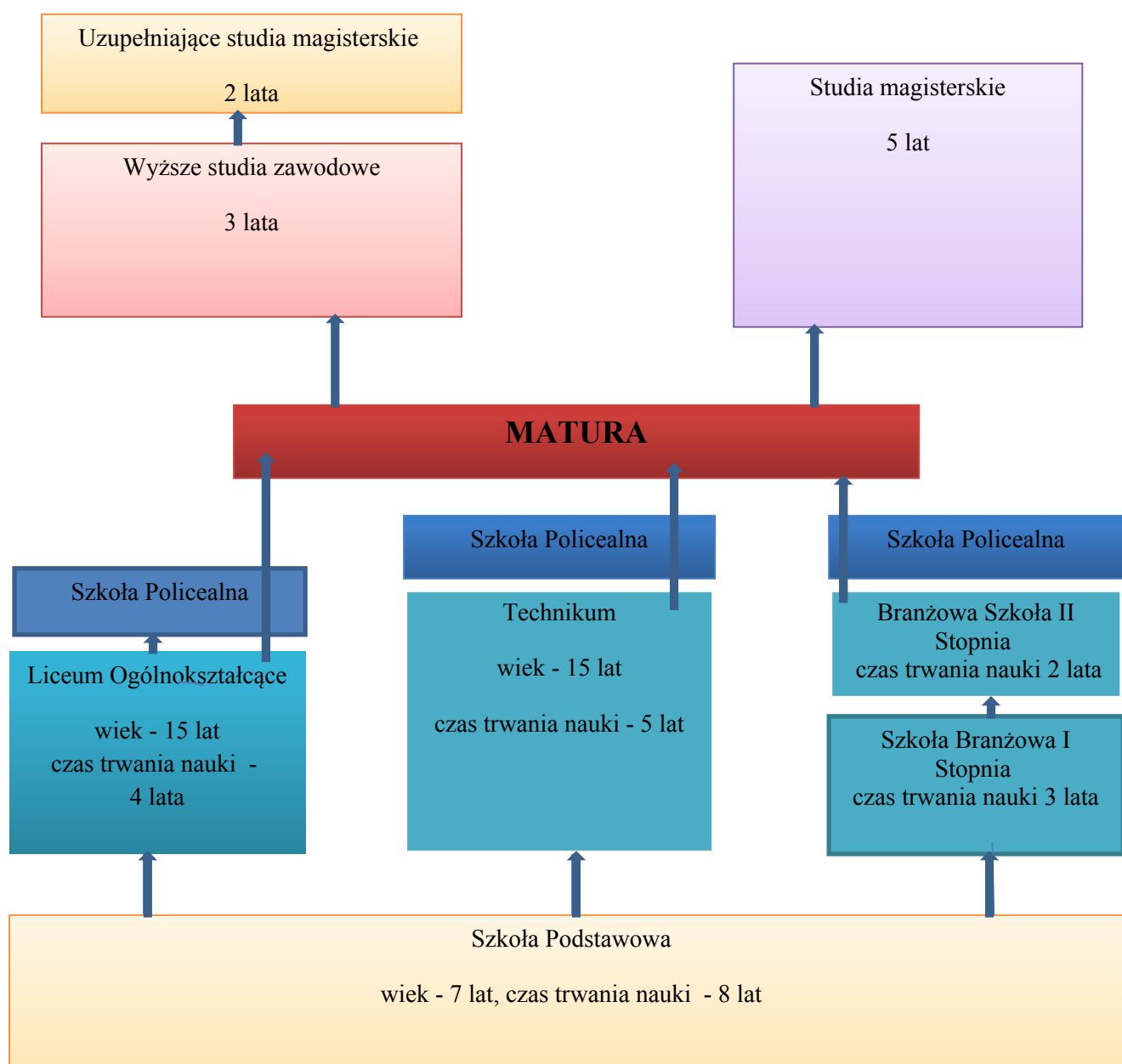
Oddział przygotowawczy – może być utworzony dla osób, które wymagają dostosowania procesu kształcenia do ich potrzeb i możliwości edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia. Liczba uczniów w oddziale przygotowawczym nie może przekraczać 15 uczniów.

Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym przeznaczają się w tygodniowym rozkładzie zajęć liczbę godzin:

- 1) w szkole podstawowej dla klas I-III - nie mniejszą niż 20 godzin tygodniowo;
- 2) w szkole podstawowej dla klas IV-VI - nie mniejszą niż 23 godziny tygodniowo;
- 3) w szkole podstawowej dla klas VII i VIII - nie mniejszą niż 25 godzin tygodniowo;

7. Schemat systemu edukacji w Polsce (grafika)

SYSTEM OŚWIATY W POLSCE

8. Informacje dla ucznia - słowniczek:

- **przerwy** – w klasach I-III nie ma podziału na lekcje, przerwy organizuje się w zależności od potrzeb dzieci, w klasach IV-VI lekcje trwają 45 min., oddzielone są przerwami 5-10 min., najczęściej w ciągu dnia jedna dłuższa przerwa 15-20 min; podczas przerw uczniowie przemieszczają się do innej sali, spędzają czas z rówieśnikami, mogą wychodzić na zewnątrz (na dziedziniec), ale nie wolno im opuszczać terenu szkoły,
- **wycieczki** – jedno lub kilkudniowe wyjazdy (zielone/białe szkoły – wiosną lub zimą) uczniów wraz z nauczycielami, organizowane za zgodą rodziców, dodatkowo płatne,
- **klasówki/sprawdziany** – forma sprawdzenia wiedzy uczniów, polega na samodzielnej pracy, często w formie testu, zadań otwartych bądź dłuższej wypowiedzi pisemnej, najczęściej po zrealizowaniu działu, czy partii materiału, odpowiednio wcześniej zapowiadane i oceniane zgodnie z przyjętymi kryteriami (określa statut),
- **kartkówka** - forma sprawdzenia wiedzy uczniów z ostatniej lub kilku ostatnich lekcji, polega na samodzielnej pracy, podlega ocenie,
- **prace domowe** – nauczyciele mogą wyznaczyć ćwiczenia, zadania, karty pracy do wykonania w domu, prace domowe są obowiązkowe, często oceniane,
- **skala ocen** - 1-6 - niedostateczny (1), dopuszczający (2), dostateczny (3), dobry (4), bardzo dobry (5), celujący (6),
- **skala ocen zachowania** – wzorowe, bardzo dobre, dobre, poprawne, nieodpowiednie, naganne,
- **wychowawca** – sprawuje opiekę nad daną klasą/grupą, jest to pierwsza osoba, z którą należy kontaktować się (uczeń, rodzic) we wszystkich istotnych sprawach,
- **pedagog szkolny** – wspiera uczniów, nauczycieli i rodziców w przypadku jakichkolwiek problemów czy trudności,
- **rok szkolny** – od 1 września do pierwszego piątku po 20 czerwca, przerwy w trakcie roku szkolnego: **wakacje** – od zakończenia roku szkolnego do 31 sierpnia, **zimowa przerwa świąteczna** - od dnia 23 grudnia do dnia 31 grudnia, **ferie zimowe** – trwają dwa tygodnie, różne terminy, określane każdego roku dla poszczególnych województw, **wiosenna przerwa świąteczna** - rozpoczyna się w czwartek poprzedzający święta i kończy w najbliższy wtorek po świętach,

- **egzamin ósmoklasisty** – obowiązkowy, na zakończenie nauki w szkole podstawowej, nie można go nie zdać, ale przystąpienie do niego jest warunkiem ukończenia szkoły, wyniki brane są pod uwagę przy rekrutacji do szkoły ponadpodstawowej, trwa 3 dni, najczęściej w kwietniu/maju, zdawany z przedmiotów: język polski, matematyka, język obcy, od roku 2022 dodatkowy przedmiot do wyboru (biologia, chemia, fizyka, geografia lub historia),
- **obuwie na zmianę** – w większości szkół jest obowiązek zmiany obuwia, oznacza to, że w butach, w których przyszliśmy z domu, nie chodzi się w szkole,
- **rozpoczęcie/zakończenie roku szkolnego** – uroczysty dzień, obowiązuje strój galowy, nie ma zajęć,
- **samorząd klasowy** – wybierany przez uczniów klasy, zwykle na pierwszej godzinie z wychowawcą, najczęściej 3 osoby, występuje z wnioskami do nauczycieli, dyrekcji w imieniu całej klasy, przedstawiciel reprezentuje klasę w samorządzie uczniowskim na forum szkoły, ma wpływ na decyzje podejmowane w szkole, może zgłaszać własne inicjatywy, uczniowie decydują, jakimi sprawami samorząd będzie się zajmował, reprezentuje interesy uczniów wobec nauczycieli, rodziców, administracji oświatowej,
- **ubezpieczenie** – dobrowolne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków,
- **składka na radę rodziców** – dobrowolna składka, w kwocie ustalonej przez radę rodziców, fundusze pozostają w dyspozycji rady rodziców i są wydatkowane zgodnie z potrzebami szkoły i uczniów, np. dofinansowanie wyjazdów, zakup nagród, pomocy dydaktycznych, organizacja imprez.

9. Prawa i obowiązki ucznia

Prawa i obowiązki ucznia określa statut szkoły.

Podstawowe prawa ucznia, wynikające z podstawowych praw człowieka zapisanych w Konstytucji RP:

- prawo do nauki,
- prawo do wychowania w rodzinie,
- prawo do wychowania bez przemocy,
- prawo do informacji,
- prawo do swobody myśli, sumienia i religii,
- prawo do swobody wypowiedzi.

Prawa wynikające z obowiązku szkolnego. Uczeń ma prawo do:

- zapoznania się z programem nauczania poszczególnych przedmiotów,
- zapoznania się z wewnątrzszkolnym systemem oceniania i oceny zgodnie z jego założeniami,
- zapoznania się z wymaganiami edukacyjnymi,
- właściwie zorganizowanego procesu kształcenia,
- jawnej, sprawiedliwej i uzasadnionej oceny,
- poznania terminów sprawdzianów,

Szkoła Podstawowa

- podejmowania inicjatyw, współdecydowania w różnych kwestiach poprzez przedstawiciela w samorządzie uczniowskim,
- bezpiecznych warunków,
- życzliwego, podmiotowego traktowania w procesie kształcenia i wychowania,
- rozwijania swoich zainteresowań, zdolności i talentów na zajęciach lekcyjnych, pozalekcyjnych,
- odpoczynku w czasie przerw świątecznych i ferii,
- pomocy w przypadku trudności w nauce,
- korzystania z opieki zdrowotnej oraz poradnictwa, terapii pedagogicznej i psychologicznej,
- korzystania z pomieszczeń szkolnych, sprzętu, środków dydaktycznych, księgozbioru biblioteki i świetlicy, podczas zajęć lekcyjnych, jak i pozalekcyjnych,
- udziału w organizowaniu imprez kulturalnych, sportowych i rozrywkowych na terenie szkoły.

Obowiązki ucznia:

- systematyczne i aktywne uczestniczenie w zajęciach,
- systematyczne przygotowywanie się do zajęć,
- okazywanie szacunku nauczycielom, wychowawcy, pracownikom i innym uczniom,
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa,
- respektowanie ustalonych norm i regulaminów,
- przybywanie punktualnie na zajęcia,
- szanowanie i ochrona mienia szkoły,
- godne reprezentowanie szkoły na zewnątrz,
- uzupełnianie braków wynikających z nieobecności na zajęciach.

10. Informacje dla szkół: dokumenty, przepisy prawne, jak postępować z uczniem

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r., poz. 910) – Rozdział 7 Kształcenie osób przybywających z zagranicy

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz.U. 2017, poz. 1655 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) art. 44zrr ust. 6 – dostosowania na egzaminach

Dokumentacja

Dokumentacja wynikająca z przepisów prawa oraz procedur obowiązujących w szkole. Dokumenty konieczne: **zgłoszenie dziecka do szkoły**, zawierające: imię, nazwisko, datę urodzenia oraz numer PESEL dziecka (a w przypadku braku numeru PESEL - serię i numer

Szkoła Podstawowa

paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość), imiona i nazwiska rodziców, adres poczty elektronicznej i numery telefonów rodziców - o ile je posiadają, **oświadczenie o miejscu zamieszkania** rodziców ucznia, a także dokumenty z zagranicy: **świadcstwo, zaświadczenie lub inny dokument** stwierdzający ukończenie szkoły lub etapu edukacji za granicą lub **świadcstwo, zaświadczenie lub inny dokument** wydany przez szkołę za granicą, potwierdzający uczęszczanie dziecka do szkoły za granicą i wskazujące klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą oraz **dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia**, złożone przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia, dokumentacja z przeprowadzonej rozmowy kwalifikacyjnej (jeżeli nie można przedłożyć dokumentów), dokumentacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wszystkie dokumenty z zagranicy powinny być przetłumaczone na język polski.

Rozmowa kwalifikacyjna – tylko jeśli uczeń nie może przedłożyć dokumentów z zagranicy, termin ustala dyrektor, przeprowadza dyrektor, mogą uczestniczyć nauczyciele, w przypadku gdy uczeń nie zna języka polskiego, rozmowę przeprowadza się w języku obcym, którym posługuje się uczeń.

Warto rozważyć, np. opracowanie systemu pracy z uczniem powracającym z zagranicy, obejmującego diagnozę, monitorowanie postępów, dostosowanie wymagań, formy wsparcia, ocenę efektywności, rozwijanie kompetencji językowych, proces adaptacji.

Rola dyrektora – organizacja doskonalenia zawodowego nauczycieli, zapewnienie optymalnego wsparcia uczniom, stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju oraz kształtowania i podtrzymywania własnej tożsamości.

Rola wychowawcy – nawiązanie współpracy z rodzicami, diagnoza potrzeb i możliwości ucznia, stworzenie odpowiedniego klimatu w zespole klasowym na przyjęcie ucznia z zagranicy, integracja zespołu, pomoc w adaptacji, stały kontakt z innymi nauczycielami i dyrektorem.

Nauczyciele powinni być świadomi:

- trudności adaptacyjnych związanych ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym problemów związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą,
- zaburzeń komunikacyjnych związanych, np. z nieznajomością lub słabą znajomością języka polskiego czy brakiem zrozumienia dla kontekstu, stylu wypowiedzi,
- różnic programowych,
- trudności związanych ze zrozumieniem i spełnianiem oczekiwań szkoły, np. systemu oceniania, stawianych wymagań.

Ważne kompetencje nauczycieli

psychologiczne:

- otwartość, empatia,
- zrozumienie i umiejętność redukcji stresu związanego ze zmianą środowiska oraz szoku kulturowego (strategie akulturacyjne),
- wspieranie procesu adaptacji,

Szkoła Podstawowa

- dbanie o relacje w klasie,
- rozumienie procesu integracji oraz zarządzanie nim,
- przewidywanie i rozumienie trudności związanych z barierą językową,
- wrażliwość na różnorodność społeczną.

pedagogiczne

- diagnozowanie ucznia z barierą językową (alternatywne techniki diagnozujące),
- przygotowanie środowiska na przyjęcie ucznia,
- stwarzanie okazji do poznawania kultury wszystkich uczniów,
- budowanie relacji interpersonalnych i integracji z otoczeniem,
- umiejętność przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- umiejętność diagnozowania niepowodzeń szkolnych.

Kompetencje w zakresie technik nauczania i komunikacji:

- świadomość trudności wiążących się z komunikacją w języku polskim,
- przełamywanie barier i umiejętność tworzenia sytuacji wzmacniających poczucie bezpieczeństwa,
- odwoływanie się do kompetencji językowej dziecka w zakresie innego języka, wykorzystanie tego potencjału,
- ocenianie wspierające,
- umiejętność przewidywania trudności,
- dostosowanie przekazu do możliwości percepcyjnych,
- otwartość, empatia.

Materiały dla nauczycieli pracujących w oddziałach przygotowawczych i prowadzących dodatkowe zajęcia z języka polskiego, opracowane przez Fundację im. Mikołaja Reja:

- 2017 r. - przewodnik dla nauczyciela „W polskiej szkole” oraz narzędzia do pracy z uczniami z doświadczeniem migracji komplementarne z podręcznikami dla klas I-III szkoły podstawowej (<https://www.ore.edu.pl/2015/03/wielokulturowosc-w-szkoleuczen-cudzoziemski/>) lub (<http://fundacjareja.eu/w-polskiej-szkole/>);
- 2018 r. - metodyka nauczania języka edukacji szkolnej uczniów z doświadczeniem migracji - matematyka (<http://fundacjareja.eu/do-pobrania/>);
- 2019 r. - przykładowe programy nauczania języka polskiego jako obcego i języka edukacji szkolnej dla klas I-III, IV-VI, VII-VIII szkoły podstawowej wspomagających nauczycieli w pracy z uczniami z doświadczeniem migracyjnym w oddziałach przygotowawczych (min. 100 godzin w trakcie roku szkolnego) z podziałem na program przeznaczony dla cudzoziemców z europejskiego kręgu kulturowego i tych, których alfabet języka ojczystego oparty jest na alfabecie łacińskim oraz program przeznaczony dla cudzoziemców spoza europejskiego kręgu kulturowego i tych, których alfabet języka ojczystego nie jest oparty na alfabecie łacińskim.

11. Urzędy i instytucje w Polsce

Szkoła Podstawowa

Urząd miasta/gminy:

- organ prowadzący przedszkola i szkoły – wyznacza obwody szkół, posiada informacje o wolnych miejscach, ustala zasady i terminy rekrutacji,
- wniosek o wydanie dokumentu tożsamości, np. dowodu osobistego, nadanie numeru PESEL

Miejski/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- świadczenie 500+ (comiesięczne świadczenie w wysokości 500 zł na każde dziecko do 18 r. ż.),
- świadczenie z programu „Dobry Start” (jednorazowe wsparcie w wysokości 300 zł dla każdego ucznia do 20 r. ż., przyznawane we wrześniu),
- stypendium szkolne (socjalne) - uzależnione od kryterium dochodowego, na pokrycie wydatków szkolnych.

Miejski/Powiatowy Urząd Pracy:

- osoby zarejestrowane w urzędzie jako bezrobotne oraz ich dzieci obejmowane są ubezpieczeniem zdrowotnym,

Przychodnia/ Ośrodek Zdrowia (dowolny):

- obowiązkowe szczepienia wg kalendarza szczepień obowiązującego w Polsce,
- deklaracja o wyborze lekarza rodzinnego/pierwszego kontaktu.